

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, ἀφωρισμένος² **1**
 εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο³ διὰ τῶν προφητῶν **2**
 αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ **3**
 σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὀρισθέντος⁴ υἱοῦ θεοῦ ἐν **4**
 δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης,⁵ ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν,
 Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ **5**
 ἀποστολὴν⁶ εἰς ὑπακοήν⁷ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ
 τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ¹ Ἰησοῦ **6**
 χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ⁸ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ **7**
 ἁγίοις: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
 Ἰησοῦ χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ **8**
 πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται⁹ ἐν ὅλῳ τῷ
 κόσμῳ. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω¹⁰ ἐν τῷ **9**
 πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως¹¹
 μνηεῖαν¹² ὑμῶν ποιοῦμαι, πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου **10**

¹ κλητὸς, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁵ ἁγιωσύνη, ης, ἡ, holiness, holy or sanctified state. ⁶ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ⁷ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁸ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength. ⁹ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ¹⁰ λατρεύω, serve, worship. ¹¹ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly. ¹² μνηεῖα, ας, ἡ, remembrance, mention.

δεόμενος,¹ εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι² ἐν τῷ θελήματι τοῦ
 θεοῦ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ³ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ⁴ 11
 χάρισμα⁵ ὑμῖν πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι⁶ ὑμᾶς, τοῦτο δέ 12
 ἐστίν, συμπαρακληθῆναι⁷ ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως
 ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,⁸ ἀδελφοί, ὅτι 13
 πολλάκις⁹ προεθέμην¹⁰ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς – καὶ ἐκωλύθην ἄχρι
 τοῦ δεῦρο¹¹ – ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς
 λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλληνσὶν τε καὶ βαρβάροις,¹² σοφοῖς¹³ τε καὶ 14
 ἀνοήτοις¹⁴ ὀφειλέτης¹⁵ εἰμί: οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον¹⁶ καὶ 15
 ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ¹⁷ εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι¹⁸ τὸ 16
 εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστίν εἰς σωτηρίαν
 παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι. 17
 Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς
 πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὁργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν¹⁹ 18
 καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων:²⁰
 διότι²¹ τὸ γνωστὸν²² τοῦ θεοῦ φανερόν²³ ἐστίν ἐν αὐτοῖς: ὁ γὰρ 19
 θεὸς αὐτοῖς ἐφάνέρωσεν. Τὰ γὰρ ἀόρατα²⁴ αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως²⁵ 20

¹δεόμεμαι, ask, request. ²εὐοδόω, cause to prosper. ³ἐπιποθέω, long for, strain after. ⁴μεταδίδωμι, give a share of, share. ⁵χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁶στηρίζω, establish, fix firmly. ⁷συμπαρακαλέω, invite, encourage along with others. ⁸ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁹πολλάκις, often, many times. ¹⁰προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ¹¹δεῦρο, until now, come here! ¹²βάρβαρος, barbarous, barbarian. ¹³σοφός, wise. ¹⁴ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹⁵ὀφειλέτης, ου, ό, debtor, sinner. ¹⁶πρόθυμος, willing, ready. ¹⁷ῤώμη, ης, ή, Rome, strength. ¹⁸ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹⁹ἀσέβεια, ας, ή, ungodliness, impiety. ²⁰κατέχω, hold back, hold fast. ²¹διότι, because, on this account. ²²γνωστός, known, acquaintance. ²³φανερός, manifest, apparent. ²⁴ἀόρατος, invisible, unseen. ²⁵κτίσις, εως, ή, creation, creature.

κόσμου τοῖς ποιήμασιν¹ νοούμενα² καθοράται,³ ἥ τε αἰδιος⁴ αὐτοῦ
 δύναμις καὶ θεϊότης,⁵ εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους·⁶ διότι⁷ 21
 γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ'
 ἐματαιώθησαν⁸ ἐν τοῖς διαλογισμοῖς⁹ αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη¹⁰ ἡ
 ἀσύνετος¹¹ αὐτῶν καρδιά. Φάσκοντες¹² εἶναι σοφοί¹³ 22
 ἐμωράνθησαν,¹⁴ καὶ ἥλλαξαν¹⁵ τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου¹⁶ θεοῦ ἐν 23
 ὁμοιώματι¹⁷ εἰκόνοσ¹⁸ φθαρτοῦ¹⁹ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν²⁰ καὶ
 τετραπόδων²¹ καὶ ἐρπετῶν.²²

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν 24
 αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν,²³ τοῦ ἀτιμάζεσθαι²⁴ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν
 ἑαυτοῖς· οἵτινες μετέλλαξαν²⁵ τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ 25
 ψεύδει,²⁶ καὶ ἐσεβάσθησαν²⁷ καὶ ἐλάτρευσαν²⁸ τῇ κτίσει²⁹ παρὰ
 τὸν κτίσαντα,³⁰ ὃς ἐστὶν εὐλογητὸς³¹ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη³² ἀτιμίας·³³ αἶ τε γὰρ 26
 θήλειαι³⁴ αὐτῶν μετέλλαξαν²⁵ τὴν φυσικὴν³⁵ χρῆσιν³⁶ εἰς τὴν
 παρὰ φύσιν·³⁷ ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες,³⁸ ἀφέντες τὴν φυσικὴν³⁵ 27

¹ ποίημα, τος, τό, work, creation. ² νοέω, understand, consider. ³ καθοράω, perceive, discern clearly. ⁴ αἰδιος, eternal, everlasting. ⁵ θεϊότης, ητος, ἡ, divinity, divine nature. ⁶ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ⁷ διότι, because, on this account. ⁸ ματαιώω, become vain. ⁹ διαλογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, questioning. ¹⁰ σκοτίζω, darken. ¹¹ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹² φάσκω, affirm, assert. ¹³ σοφός, wise. ¹⁴ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ¹⁵ ἀλλάσσω, change, alter. ¹⁶ ἀφθαρτος, imperishable, immortal. ¹⁷ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁸ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ¹⁹ φθαρτός, perishable, corruptible. ²⁰ πετεινόν, ου, τό, bird. ²¹ τετράπους, four-footed animal, four-footed. ²² ἐρπετόν, οὐ, τό, creeping thing, reptile. ²³ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ²⁴ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ²⁵ μεταλλάσσω, exchange, change. ²⁶ ψεῦδος, ους, τό, lie. ²⁷ σεβάζομαι, worship. ²⁸ λατρεύω, serve, worship. ²⁹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ³⁰ κτίζω, create, form. ³¹ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ³² πάθος, ους, τό, suffering, pain. ³³ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ³⁴ θήλυς, female, woman. ³⁵ φυσικός, natural, according to nature. ³⁶ χρῆσις, εως, ἡ, use, function. ³⁷ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ³⁸ ἄρσην, male.

χρῆσιν¹ τῆς θηλείας,² ἐξεκαύθησαν³ ἐν τῇ ὀρέξει⁴ αὐτῶν εἰς
 ἀλλήλους, ἄρσενες⁵ ἐν ἄρσεσιν⁵ τὴν ἀσχημοσύνην⁶
 κατεργαζόμενοι,⁷ καὶ τὴν ἀντιμισθίαν⁸ ἣν ἔδει τῆς πλάνης⁹
 αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.¹⁰

Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν¹¹ τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,¹² 28
 παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον¹³ νοῦν,¹⁴ ποιεῖν τὰ μὴ
 καθήκοντα,¹⁵ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ,¹⁶ 29
 πλεονεξίᾳ,¹⁷ κακίᾳ: μεστοὺς¹⁸ φθόνου,¹⁹ φόνου,²⁰ ἔριδος,²² δόλου,²³
 κακοηθείας:²⁴ ψιθυριστάς,²⁵ καταλάλους,²⁶ θεοστυγεῖς,²⁷ 30
 ὕβριστάς,²⁸ ὑπερηφάνους,²⁹ ἀλαζόνας,³⁰ ἐφευρετὰς³¹ κακῶν,
 γονεῦσιν³² ἀπειθεῖς,³³ ἀσυνέτους,³⁴ ἀσυνθέτους,³⁵ ἀστόργους,³⁶ 31
 ἀσπόνδους,³⁷ ἀνελεήμονας: οἵτινες τὸ δικαίωμα³⁹ τοῦ θεοῦ 32
 ἐπιγινόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν, οὐ
 μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν⁴⁰ τοῖς
 πράσσουσιν.

¹ χρῆσις, εως, ἡ, use, function. ² θῆλυς, female, woman. ³ ἐκκαίομαι, kindle, be inflamed. ⁴ ὀρεξις, εως, ἡ, longing, desire. ⁵ ἄρσην, male. ⁶ ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, disgraceful deed, unseemliness. ⁷ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁸ ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense. ⁹ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ¹⁰ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ¹¹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹² ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹³ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ¹⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁵ καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ¹⁶ πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ¹⁷ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ¹⁸ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹⁹ μεστός, full. ²⁰ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ²¹ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ²² ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ²³ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ²⁴ κακοήθεια, ας, ἡ, malice, malevolence. ²⁵ ψιθυριστής, οὔ, ὁ, gossip, secret slanderer. ²⁶ κατάλαλος, ου, ὁ, slanderous, back-biting. ²⁷ θεοστυγής, hating God, hateful to God. ²⁸ ὕβριστής, οὔ, ὁ, violent, insolent. ²⁹ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ³⁰ ἀλαζών, ονος, ὁ, impostor, boaster. ³¹ ἐφευρετής, ου, ὁ, inventor, discoverer. ³² γονεὺς, έως, ὁ, parent. ³³ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ³⁴ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ³⁵ ἀσύνθετος, faithless, untrustworthy. ³⁶ ἀστοργος, without natural affection, unfeeling. ³⁷ ἀσπονδος, irreconcilable, implacable. ³⁸ ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ³⁹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁴⁰ συνευδοκέω, consent, approve.

Διὸ ἀναπολόγητος¹ εἶ, ὦ² ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις **2**
 τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις,³ τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ
 κρίνων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν **2**
 ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ² ἄνθρωπε ὁ **3**
 κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ
 ἐκφεύξῃ⁴ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου⁵ τῆς χρηστότητος⁶ **4**
 αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς⁷ καὶ τῆς μακροθυμίας⁸ καταφρονεῖς,⁹
 ἀγνοῶν¹⁰ ὅτι τὸ χρηστὸν¹¹ τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιαν¹² σε ἄγει; Κατὰ **5**
 δὲ τὴν σκληρότητα¹³ σου καὶ ἀμετανόητον¹⁴ καρδίαν θησαυρίζεις
 σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως¹⁶ καὶ
 δικαιοκρισίας¹⁷ τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα **6**
 αὐτοῦ: τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν **7**
 καὶ ἀφθαρσίαν¹⁸ ζητοῦσιν, ζῶν αἰώνιον: τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας,¹⁹ καὶ **8**
 ἀπειθοῦσιν²⁰ μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς²¹
 καὶ ὀργή, θλίψις καὶ στενοχωρία,²² ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου **9**
 τοῦ κατεργαζομένου²³ τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ
 Ἑλλήνος: δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ **10**
 ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι: οὐ γὰρ ἐστὶν **11**

¹ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ² ὦ, Oh! omega. ³ κατακρίνω, condemn. ⁴ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ⁵ πλοῦτος, ου, ό, wealth, riches. ⁶ χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ⁷ ἀνοχή, ης, ή, forbearance. ⁸ μακροθυμία, ας, ή, long-suffering, patience. ⁹ καταφρονέω, think little of, despise. ¹⁰ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹¹ χρηστός, good, kind. ¹² μετάνοια, ας, ή, repentance, change of mind. ¹³ σκληρότης, ητος, ή, hardness (of heart), stubbornness. ¹⁴ ἀμετανόητος, unrepentant. ¹⁵ θησαυρίζω, lay up, store up. ¹⁶ ἀποκάλυψις, εως, ή, revelation, unveiling. ¹⁷ δικαιοκρισία, ας, ή, righteous judgment, just judgment. ¹⁸ ἀφθαρσία, ας, ή, incorruptibility, immortality. ¹⁹ ἐριθεία, ας, ή, rivalry, ambition. ²⁰ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ²¹ θυμός, ου, ό, wrath, outburst of passion. ²² στενοχωρία, ας, ή, difficulty, distress. ²³ κατεργάζομαι, work out, produce.

προσωποληψία¹ παρὰ τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως² ἥμαρτον, 12
 ἀνόμως² καὶ ἀπολοῦνται: καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου
 κριθήσονται: οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ³ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, 13
 ἀλλ' οἱ ποιηταὶ⁴ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ 14
 μὴ νόμον ἔχοντα φύσει⁵ τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ
 ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος: οἵτινες ἐνδείκνυνται⁶ τὸ ἔργον τοῦ 15
 νόμου γραπτὸν⁷ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυροῦσης⁸
 αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ⁹ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν¹⁰
 κατηγορούντων¹¹ ἢ καὶ ἀπολογουμένων,¹² ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ 16
 θεὸς τὰ κρυπτὰ¹³ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ
 Ἰησοῦ χριστοῦ.

Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,¹⁴ καὶ ἐπαναπαύῃ¹⁵ τῷ νόμῳ, καὶ 17
 καυχᾶσαι ἐν θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις¹⁶ τὰ 18
 διαφέροντα,¹⁷ κατηγορούμενος¹⁸ ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν 19
 ὁδηγὸν¹⁹ εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν²⁰ ἀφρόνων, 20
 διδάσκαλον νηπίων,²² ἔχοντα τὴν μὀρφωσιν²³ τῆς γνώσεως καὶ
 τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ: ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ 21

¹ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ² ἀνόμως, lawlessly, without law. ³ ἀκροατής, οὐ, ὁ, hearer, hearer of. ⁴ ποιητής, οὐ, ὁ, maker, doer. ⁵ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁶ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ⁷ γραπτός, written. ⁸ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ⁹ μεταξὺ, between, after. ¹⁰ λογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, reflection. ¹¹ κατηγορέω, accuse, charge. ¹² ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense. ¹³ κρυπτός, hidden, secret. ¹⁴ ἐπονομάζω, name, impose a name on. ¹⁵ ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ¹⁶ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁷ διαφέρω, differ, carry through. ¹⁸ κατηγέω, teach by word of mouth. ¹⁹ ὁδηγός, οὐ, ὁ, leader, guide. ²⁰ παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ²¹ ἄφρων, foolish, senseless. ²² νήπιος, infant, child. ²³ μὀρφωσις, εως, ἡ, embodiment, form.

διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν,¹ κλέπτεις;¹ Ὁ λέγων μὴ 22
 μοιχεύειν,² μοιχεύεις;² Ὁ βδελυσσόμενος³ τὰ εἰδωλα,⁴ ἱεροσυλεῖς⁵
 ; Ὅς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως⁶ τοῦ νόμου τὸν 23
 θεὸν ἀτιμάζεις;⁷ Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται 24
 ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ,⁸ 25
 ἐὰν νόμον πράσσης; ἐὰν δὲ παραβάτης⁹ νόμου ᾖ, ἡ περιτομὴ
 σου ἄκροβυστία¹⁰ γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἄκροβυστία¹⁰ τὰ 26
 δικαιώματα¹¹ τοῦ νόμου φυλάσσης, οὐχὶ ἡ ἄκροβυστία¹⁰ αὐτοῦ εἰς
 περιτομὴν λογισθήσεται; Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως¹² ἄκροβυστία,¹⁰ 27
 τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος¹³ καὶ περιτομῆς
 παραβάτην⁹ νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ¹⁴ Ἰουδαῖός ἐστιν, 28
 οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ¹⁴ ἐν σαρκὶ περιτομὴ; ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ¹⁵ 29
 Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι;¹³ οὗ ὁ
 ἔπαινος¹⁶ οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν¹⁷ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια¹⁸ τῆς περιτομῆς; 3
 Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον;¹⁹ πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν 2
 τὰ λόγια²⁰ τοῦ θεοῦ. Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν²¹ τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία²² 3
 αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσῃ; Μὴ γένοιτο: γινέσθω δὲ 4

¹ κλέπτω, steal. ² μοιχεύω, commit adultery. ³ βδελύσσομαι, detest, abhor. ⁴ εἰδωλον, ου, τό, image, idol. ⁵ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege. ⁶ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁷ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ⁸ ὠφελέω, profit, help. ⁹ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ¹⁰ ἄκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹¹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹² φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹³ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ¹⁴ φανερός, ας, ἡ, manifest, apparent. ¹⁵ κρυπτός, ου, ὁ, hidden, secret. ¹⁶ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ¹⁷ περισσός, excessive, abundant. ¹⁸ ὠφέλεια, ας, ἡ, benefit, advantage. ¹⁹ τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ²⁰ λόγιον, ου, τό, saying, oracle. ²¹ ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ²² ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness.

ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,¹ καθὼς γέγραπται,
 Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ
 κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν,² 5
 τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος³ ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων⁴ τὴν ὀργήν;— κατὰ
 ἄνθρωπον λέγω — Μὴ γένοιτο: ἐπεὶ πῶς κρίνει ὁ θεὸς τὸν 6
 κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι⁵ 7
 ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς
 κρίνομαι; Καὶ μὴ — καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασὶν 8
 τινες ἡμᾶς λέγειν — ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ;
 Ὡν τὸ κρίμα ἐνδικόν⁶ ἐστίν.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;⁷ Οὐ πάντως:⁸ προητιασάμεθα⁹ γὰρ Ἰουδαίους 9
 τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται 10
 ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς: οὐκ ἔστιν ὁ συνιὼν, οὐκ ἔστιν ὁ 11
 ἐκζητῶν¹⁰ τὸν θεόν: πάντες ἐξέκλιναν,¹¹ ἅμα¹² ἡχρειώθησαν:¹³ οὐκ 12
 ἔστιν ποιῶν χρηστότητα,¹⁴ οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός: τάφος¹⁵ 13
 ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ¹⁶ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιούσαν:
 ἰὸς¹⁸ ἀσπίδων¹⁹ ὑπὸ τὰ χεῖλη²⁰ αὐτῶν: ὣν τὸ στόμα ἀράς²¹ καὶ 14
 πικρίας²² γέμει:²³ ὀξεῖς²⁴ οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα: σύντριμμα²⁵ 15

¹ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ² συνίστημι, commend (transitive), stand with. ³ ἄδικος, unjust, unrighteous. ⁴ ἐπιφέρω, bring upon, inflict. ⁵ ψεῦσμα, τος, τό, lie, falsehood. ⁶ ἐνδικός, righteous, just. ⁷ προέχω, excel, surpass. ⁸ πάντως, altogether, by all means. ⁹ προαιτιάμαι, accuse beforehand. ¹⁰ ἐκζητέω, seek out, inquire. ¹¹ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹² ἅμα, at the same time. ¹³ ἀχρειώω, am good for nothing. ¹⁴ χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ¹⁵ τάφος, ου, ὁ, grave, tomb. ¹⁶ λάρυγξ, γγος, ὁ, throat. ¹⁷ δολιόω, deceive, act deceitfully. ¹⁸ ἰός, οῦ, ὁ, rust, poison. ¹⁹ ἀσπίς, ἰδος, ή, asp. ²⁰ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ²¹ ἀρά, ἄς, ή, curse, prayer or prayer for evil. ²² πικρία, ας, ή, bitterness. ²³ γέμω, fill, am full of. ²⁴ ὀξύς, sharp, swift. ²⁵ σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin.

καὶ ταλαιπωρία¹ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ 17

ἐγινωσαν: οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι² τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 18

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν 19

στόμα φραγῇ,³ καὶ ὑπόδικος⁴ γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ: διότι 20

ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ: διὰ

γὰρ νόμου ἐπίγνωσις⁶ ἁμαρτίας. Νυνὶ⁷ δὲ χωρὶς νόμου 21

δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ

τῶν προφητῶν: δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ 22

εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας: οὐ γὰρ ἔστιν

διαστολή:⁸ πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται⁹ τῆς δόξης τοῦ 23

θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν¹⁰ τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς 24

ἀπολυτρώσεως¹¹ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ: ὃν προέθετο¹² ὁ θεὸς 25

ἰλαστήριον,¹³ διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν¹⁴

τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν¹⁵ τῶν προγεγονότων¹⁶

ἁμαρτημάτων,¹⁷ ἐν τῇ ἀνοχῇ¹⁸ τοῦ θεοῦ: πρὸς ἔνδειξιν¹⁴ τῆς 26

δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον

καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις;¹⁹ 27

¹ ταλαιπωρία, ας, ἡ, distress, misery. ² ἀπέναντι, over against, before. ³ φράσσω, stop, shut. ⁴ ὑπόδικος, answerable, accountable. ⁵ διότι, because, on this account. ⁶ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ⁷ νυνί, now, already. ⁸ διαστολή, ἡς, ἡ, difference, distinction. ⁹ ὑστερέω, lack, need. ¹⁰ δωρεάν, without cost, without cause. ¹¹ ἀπολυτρώσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ¹² προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ¹³ ἰλαστήριον, ου, τό, sin offering, covering. ¹⁴ ἔνδειξις, εως, ἡ, proof, sign. ¹⁵ πάρεσις, εως, ἡ, passing over, overlooking. ¹⁶ προγίνομαι, happen before, be done before. ¹⁷ ἁμαρτήματα, τοσ, τό, sin, fault. ¹⁸ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance. ¹⁹ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting.

Ἐξεκλείσθη.¹ Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ
νόμου πίστεως. Λογιζόμεθα οὖν πίστει δικαιούσθαι ἄνθρωπον, 28
χωρὶς ἔργων νόμου. Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχὶ δὲ καὶ 29
ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν: ἐπεὶ περ² εἰς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει 30
περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν³ διὰ τῆς πίστεως. 31
Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ
νόμον ἰστώμεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι κατὰ σάρκα; 4
Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα,⁴ ἀλλ' οὐ πρὸς
τὸν θεόν. Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, 3
καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθός 4
οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα.⁵ Τῷ δὲ μὴ 5
ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιούντα τὸν ἀσεβῆ,⁶
λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ⁷ καὶ Δαυὶδ 6
λέγει τὸν μακαρισμὸν⁸ τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται
δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,⁹ 7
καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν¹⁰ αἱ ἁμαρτίαι. Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ 8
λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς⁸ οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν 9
περιτομὴν, ἥ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν;³ Λέγομεν γὰρ ὅτι

¹ ἐκκλείω, shut out, exclude. ² ἐπεὶ περ, since indeed, seeing that. ³ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁴ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ⁵ ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed. ⁶ ἀσεβής, ungodly, impious. ⁷ καθάπερ, even as, just as. ⁸ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ⁹ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹⁰ ἐπικαλύπτω, cover up.

Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν 10
 ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ;¹ Οὐκ ἐν περιτομῇ,
 ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ:¹ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδᾳ² 11
 τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ:¹ εἰς τὸ εἶναι
 αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας,¹ εἰς τὸ
 λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην: καὶ πατέρα περιτομῆς 12
 τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν³ τοῖς
 ἴχνεσιν⁴ τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ¹ τοῦ πατρὸς ἡμῶν
 Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ 13
 σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον⁵ αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ
 διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι,⁵ 14
 κεκένωται⁶ ἡ πίστις, καὶ κατήρηται ἡ ἐπαγγελία: ὁ γὰρ νόμος 15
 ὀργὴν κατεργάζεται:⁷ οὐ⁸ γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.⁹ 16
 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν¹⁰ τὴν
 ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ
 καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἐστὶν πατὴρ πάντων ἡμῶν – 17
 καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε –
 κατέναντι¹¹ οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζῶοποιούντος¹² τοὺς νεκρούς,
 καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι 18

¹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ² σφραγίς, ἴδος, ἡ, seal, signet ring. ³ στοιχέω, walk orderly, follow. ⁴ ἴχνος, ους, τό, track, footprint. ⁵ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁶ κενόω, empty, make void. ⁷ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁸ οὐ, where, when. ⁹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁰ βέβαιος, firm, secure. ¹¹ κατέναντι, over against, opposite. ¹² ζῶοποιέω, make alive, make to live.

ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ
 τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας ¹⁹
 τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν ¹ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον ² –
 ἑκατονταέτης ³ πού ⁴ ὑπάρχων – καὶ τὴν νέκρωσιν ⁵ τῆς μήτρας ⁶
 Σάρρας: ⁷ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη ⁸ τῇ ἀπιστίᾳ, ⁹ ²⁰
 ἀλλ' ἐνεδυναμώθη ¹⁰ τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, καὶ ²¹
 πληροφορηθεὶς ¹¹ ὅτι ὁ ἐπηγγέλται, ¹² δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. ²²
 Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' ²³
 αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ: ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει ²⁴
 λογιζέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν
 κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ¹³ ²⁵
 ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ¹⁴ ἡμῶν.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ ⁵
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ¹⁵ ²
 ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, καὶ
 καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ ³
 καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν
 κατεργάζεται, ¹⁶ ἥ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ¹⁷ ἥ δὲ δοκιμὴ ¹⁷ ἐλπίδα: ἥ ⁴

¹ κατανοέω, observe, understand. ² νεκρώω, put to death, render weak. ³ ἑκατονταέτης, hundred years old. ⁴ πού, somewhere, about. ⁵ νέκρωσις, εως, ἡ, death, putting to death. ⁶ μήτρα, ας, ἡ, womb. ⁷ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ⁸ διακρίνω, discriminate, judge. ⁹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁰ ἐνδυναμώω, strengthen, empower. ¹¹ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ¹² ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹³ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹⁴ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ¹⁵ προσαγωγή, ἡς, ἡ, access, approach. ¹⁶ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁷ δοκιμή, ἡς, ἡ, proof, approval.

δὲ ἐλπίς οὐ κατασχύνει,¹ ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς
καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ 6
χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν²
ἀπέθανεν. Μόλις³ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται: ὑπὲρ γὰρ 7
τοῦ ἀγαθοῦ τάχα⁴ τις καὶ τολμᾷ⁵ ἀποθανεῖν. Συνίστησιν⁶ δὲ τὴν 8
ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν
χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. Πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες 9
νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. 10
Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες καταηλλάγημεν⁷ τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες⁸ σωθησόμεθα ἐν τῇ
ζωῇ αὐτοῦ: οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ 11
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν⁹
ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον 12
εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας
ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον – ἄχρι γὰρ 13
νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ: ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται,⁹ μὴ
ὄντος νόμου. Ἀλλ' ἐβασίλευσεν¹⁰ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι¹¹ 14
Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι¹² τῆς

¹ κατασχύνω, put to shame, shame. ² ἀσεβής, ungodly, impious. ³ μόλις, with difficulty, hardly. ⁴ τάχα, perhaps, possibly. ⁵ τολμάω, dare, endure. ⁶ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁷ καταλλάσσω, reconcile. ⁸ καταλλαγή, ἡς, ἡ, reconciliation. ⁹ ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ¹⁰ βασιλεύω, reign, rule. ¹¹ μέχρι, until, as far as (gen). ¹² ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form.

παραβάσεως¹ Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος² τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' οὐχ¹⁵
 ὡς τὸ παράπτωμα,³ οὕτως καὶ τὸ χάρισμα.⁴ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς
 παραπτώματι³ οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἢ χάρις τοῦ
 θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ⁵ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ
 εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς¹⁶
 ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα:⁶ τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς
 κατάκριμα,⁷ τὸ δὲ χάρισμα⁴ ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων³ εἰς
 δικαίωμα.⁸ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι³ ὁ θάνατος¹⁷
 ἐβασίλευσεν⁹ διὰ τοῦ ἐνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεΐαν¹⁰
 τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς⁵ τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν
 ζωῇ βασιλεύουσιν⁹ διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι'¹⁸
 ἐνός παραπτώματος³ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα,⁷
 οὕτως καὶ δι' ἐνός δικαιώματος⁸ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
 δικαίωσιν¹¹ ζωῆς. Ὡςπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς¹² τοῦ ἐνός¹⁹
 ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν¹³ οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ
 τῆς ὑπακοῆς¹⁴ τοῦ ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται¹³ οἱ πολλοί.²⁰
 Νόμος δὲ παρεισῆλθεν,¹⁵ ἵνα πλεονάσῃ¹⁶ τὸ παράπτωμα:³ οὗ¹⁷ δὲ
 ἐπλεόνασεν¹⁶ ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν¹⁸ ἡ χάρις: ἵνα ὥςπερ²¹

¹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ² τύπος, ου, ὁ, mark, example. ³ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁴ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁵ δωρεά, ἄς, ἡ, gift, free gift. ⁶ δώρημα, τος, τό, gift, present. ⁷ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ⁸ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁹ βασιλεύω, reign, rule. ¹⁰ περισσεΐα, ας, ἡ, superfluity, surplus. ¹¹ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ¹² παρακοή, ἡς, ἡ, disobedience. ¹³ καθίστημι, set, constitute. ¹⁴ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁵ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ¹⁶ πλεονάζω, superabound, make to abound. ¹⁷ οὗ, where, when. ¹⁸ ὑπερπερίσσεύω, abound much more, abound exceedingly.

ἐβασίλευσεν¹ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως² καὶ ἡ χάρις
 βασιλεύσῃ¹ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ
 τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν³ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;⁴ **6**

Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν
 ἐν αὐτῇ; Ἡ ἀγνοεῖτε⁵ ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, **3**
 εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν⁶ οὖν αὐτῷ **4**
 διὰ τοῦ βαπτίσματος⁷ εἰς τὸν θάνατον: ἵνα ὥσπερ ἡγέρθη
 χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν
 καινότητι⁸ ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοί⁹ γεγόναμεν **5**
 τῷ ὁμοιώματι¹⁰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως
 ἐσόμεθα: τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς¹¹ ἡμῶν ἄνθρωπος **6**
 συνεσταυρώθη,¹² ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ
 μηκέτι¹³ δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ: ὁ γὰρ ἀποθανὼν **7**
 δεικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, **8**
 πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν¹⁴ αὐτῷ: εἰδότες ὅτι χριστὸς **9**
 ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει: θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι
 κυριεύει.¹⁵ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ:¹⁶ ὁ δὲ **10**

¹ βασιλεύω, reign, rule. ² οὕτως, thus, so. ³ ἐπιμένω, continue, remain. ⁴ πλεονάζω, superabound, make to abound. ⁵ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁶ συνθάπτω, bury along with. ⁷ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ⁸ καινότης, ητος, ή, newness, freshness. ⁹ σύμφυτος, identified with, united with. ¹⁰ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹¹ παλαιός, old, ancient. ¹² συσταυρώω, crucify together with. ¹³ μηκέτι, no longer. ¹⁴ συζάω, live with, live together with. ¹⁵ κυριεύω, be lord over, rule. ¹⁶ ἐφάπαξ, once for all, once.

ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν 11
εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν.

Μὴ οὖν βασιλευέτω¹ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ² ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ 12
ὑπακούειν³ αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· μηδὲ παριστάνετε τὰ 13
μέλη ὑμῶν ὄπλα⁴ ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε
ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα⁴
δικαιοσύνης τῷ θεῷ. Ἀμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει·⁵ οὐ γάρ 14
ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; 15
Μὴ γένοιτο. Οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς 16
ὑπακοήν,⁶ δοῦλοι ἐστε ὃ ὑπακούετε,³ ἥτοι⁷ ἁμαρτίας εἰς θάνατον,
ἢ ὑπακοῆς⁶ εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς 17
ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε³ δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον⁸
διδασκαλίας· ἐλευθερωθέντες⁹ δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε¹⁰ τῇ 18
δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον¹¹ λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν¹² τῆς σαρκὸς 19
ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ
ἀκαθαρσίᾳ¹³ καὶ τῇ ἀνομίᾳ¹⁴ εἰς τὴν ἀνομίαν,¹⁴ οὕτως νῦν

¹ βασιλεύω, reign, rule. ² θνητός, subject to death, mortal. ³ ὑπακούω, obey, listen. ⁴ ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ⁵ κυριεύω, be lord over, rule. ⁶ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁷ ἥτοι, either, or of course. ⁸ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁹ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹⁰ δουλόω, enslave, bring under subjection. ¹¹ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ¹² ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹³ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹⁴ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity.

παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.¹ 20

Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι² ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.

Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε;³ Τὸ γὰρ 21

τέλος ἐκείνων θάνατος. Νυνὶ⁴ δὲ ἐλευθερωθέντες⁵ ἀπὸ τῆς 22

ἁμαρτίας, δουλωθέντες⁶ δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς

ἁγιασμόν,¹ τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. Τὰ γὰρ ὀψώνια⁷ τῆς 23

ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα⁸ τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν

χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε,⁹ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ – ὅτι ὁ 7

νόμος κυριεύει¹⁰ τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ 2

ὑπανδρος¹¹ γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ

ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα οὖν ζώντος 3

τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς¹² χρηματίσει,¹³ ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ: ἐὰν

δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα² ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι

αὐτὴν μοιχαλίδα,¹² γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, 4

καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε¹⁴ τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ,

εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα

καρποφορήσωμεν¹⁵ τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἤμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ 5

¹ ἁγιασμός, οὐ, ὁ, consecration, holiness. ² ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ³ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ⁴ νυνί, now, already. ⁵ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁶ δουλόω, enslave, bring under subjection. ⁷ ὀψώνιον, οὐ, τό, compensation, wages. ⁸ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁰ κυριεύω, be lord over, rule. ¹¹ ὑπανδρος, under or subject to a man, married. ¹² μοιχαλὶς, ἴδος, ἡ, adulteress. ¹³ χρηματίζω, instruct, reveal. ¹⁴ θανατόω, put to death, subdue. ¹⁵ καρποφορέω, bear fruit.

παθήματα¹ τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο² ἐν τοῖς
 μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι³ τῷ θανάτῳ. Νυνὶ⁴ δὲ 6
 κατηγορήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,⁵
 ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι⁶ πνεύματος, καὶ οὐ
 παλαιότητι⁷ γράμματος.⁸

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τὴν 7
 ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου: τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ
 ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις:⁹ ἀφορμὴν¹⁰ δὲ 8
 λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο¹¹ ἐν ἐμοὶ
 πᾶσαν ἐπιθυμίαν: χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων 9
 χωρὶς νόμου ποτέ: ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν,
 ἐγὼ δὲ ἀπέθανον: καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζώην, αὕτη εἰς 10
 θάνατον: ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν¹⁰ λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς 11
 ἐξηπάτησέν¹³ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὡστε ὁ μὲν νόμος 12
 ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν 13
 ἐμοὶ γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ
 ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη¹¹ θάνατον – ἵνα
 γένηται καθ' ὑπερβολὴν¹⁴ ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

¹πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²ἐνεργέω, work, effect. ³καρποφορέω, bear fruit. ⁴νυνί, now, already. ⁵κατέχω, hold back, hold fast. ⁶καινότης, ἡτος, ἡ, newness, freshness. ⁷παλαιότης, ἡτος, ἡ, age, oldness. ⁸γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁹ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹⁰ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ¹¹κατεργάζομαι, work out, produce. ¹²ἀναζάω, live again, be resurrected. ¹³ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹⁴ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority.

Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν: ἐγὼ δὲ σαρκικός¹ 14
 εἰμι, πεπραμένος² ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ κατεργάζομαι,³ οὐ 15
 γινώσκω: οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω: ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο
 ποιῶ. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι⁴ τῷ νόμῳ ὅτι καλός. 16
 Νυνὶ⁵ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι³ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁶ ἐν 17
 ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ⁶ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἐστιν ἐν τῇ 18
 σαρκί μου, ἀγαθόν: τὸ γὰρ θέλειν παράκειται⁷ μοι, τὸ δὲ
 κατεργάζεσθαι³ τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ 19
 ἀγαθόν: ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω 20
 ἐγὼ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι³ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα
 ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν 21
 τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.⁷ Συνήδομαι⁸ γὰρ τῷ 22
 νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω⁹ ἄνθρωπον: βλέπω δὲ ἕτερον νόμον 23
 ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον¹⁰ τῷ νόμῳ τοῦ νοός¹¹ μου,
 καὶ αἰχμαλωτίζοντά¹² με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς
 μέλεσίν μου. Ταλαίπωρος¹³ ἐγὼ ἄνθρωπος: τίς με ῥύσεται¹⁴ ἐκ 24
 τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ 25
 χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοί¹¹
 δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

¹ σαρκικός, fleshly, carnal. ² πιπράσκω, sell. ³ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁴ σύμφημι, concur, agree with. ⁵ νυνί, now, already. ⁶ οἰκέω, inhabit, dwell. ⁷ παράκειμαι, be present, at hand. ⁸ συνήδομαι, delight in, rejoice together. ⁹ ἔσω, within, inside. ¹⁰ ἀντιστρατεύω, make war against. ¹¹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹² αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ¹³ ταλαίπωρος, miserable, wretched. ¹⁴ ῥύομαι, rescue, save.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα¹ τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα 8
 περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος 2
 τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν² με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς
 ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον³ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ 3
 ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
 ὁμοιώματι⁴ σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν⁵ τὴν
 ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί: ἵνα τὸ δικαίωμα⁶ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν 4
 ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ 5
 γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν: οἱ δὲ κατὰ
 πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα⁷ τῆς σαρκὸς 6
 θάνατος: τὸ δὲ φρόνημα⁷ τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη: διότι⁸ τὸ 7
 φρόνημα⁷ τῆς σαρκὸς ἔχθρα⁹ εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ
 ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται: οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι 8
 οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, 9
 εἴπερ¹¹ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ¹² ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ
 ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα 10
 νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ 11
 πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ¹² ἐν ὑμῖν, ὁ
 ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζῶποιοῖσιν¹³ καὶ τὰ θνητὰ¹⁴

¹κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ²ἠλευθέρω, set free, exempt (from liability). ³ἀδύνατος, impossible, unable. ⁴ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁵κατακρίνω, condemn. ⁶δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁷φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ⁸διότι, because, on this account. ⁹ἔχθρα, ας, ή, enmity, hostility. ¹⁰ἀρέσκω, please, serve. ¹¹εἴπερ, if perhaps, if indeed. ¹²οἰκέω, inhabit, dwell. ¹³ζῶποιοίω, make alive, make to live. ¹⁴θνητός, subject to death, mortal.

σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν¹ αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται² ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα 12

ζῆν: εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν: εἰ δὲ 13

πνεύματι τὰς πράξεις³ τοῦ σώματος θανατοῦτε,⁴ ζήσεσθε. Ὅσοι 14

γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ 15

ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας⁵ πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα

υἰοθεσίας,⁶ ἐν ᾧ κρᾶζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα 16

συμμαρτυρεῖ⁷ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ: εἰ δὲ 17

τέκνα, καὶ κληρονόμοι:⁸ κληρονόμοι⁸ μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι⁹

δὲ χριστοῦ: εἴπερ¹⁰ συμπάσχομεν,¹¹ ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.¹²

Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα¹³ τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς 18

τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ 19

ἀποκαρδοκία¹⁴ τῆς κτίσεως¹⁵ τὴν ἀποκάλυψιν¹⁶ τῶν υἱῶν τοῦ

θεοῦ ἀπεκδέχεται.¹⁷ Τῇ γὰρ ματαιότητι¹⁸ ἡ κτίσις¹⁵ ὑπετάγη, οὐχ 20

ἐκούσα,¹⁹ ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι: ὅτι καὶ αὕτη ἡ 21

κτίσις¹⁵ ἐλευθερωθήσεται²⁰ ἀπὸ τῆς δουλείας⁵ τῆς φθορᾶς²¹ εἰς τὴν

ἐλευθερίαν²² τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι 22

¹ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ² ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ³ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ⁴ θανατώω, put to death, subdue. ⁵ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁶ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ⁷ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ⁸ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁹ συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ¹⁰ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ¹¹ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ¹² συνδοξάζω, glorify together with. ¹³ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹⁴ ἀποκαρδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ¹⁵ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁶ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹⁷ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁸ ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ¹⁹ ἐκών, of one's own free will, voluntarily. ²⁰ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ²¹ φθορά, ας, ἡ, destruction, corruption. ²² ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom.

πᾶσα ἡ κτίσις¹ συστενάζει² καὶ συνωδίνει³ ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ²³
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν⁴ τοῦ πνεύματος ἔχοντες,
 καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,⁵ υἱοθεσίαν⁶
 ἀπεκδεχόμενοι,⁷ τὴν ἀπολύτρωσιν⁸ τοῦ σώματος ἡμῶν. Τῇ γὰρ²⁴
 ἐλπίδι ἐσώθημεν: ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς: ὁ γὰρ
 βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι'²⁵
 ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.⁷

Ὡσαύτως⁹ δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται¹⁰ ταῖς ἀσθενείαις¹¹ ²⁶
 ἡμῶν: τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθό¹² δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ'
 αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει¹³ ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς¹⁴
 ἀλαλήτοις:¹⁵ ὁ δὲ ἐρευνῶν¹⁶ τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα¹⁷ τοῦ ²⁷
 πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει¹⁸ ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δὲ ²⁸
 ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ¹⁹ εἰς ἀγαθόν, τοῖς
 κατὰ πρόθεσιν²⁰ κλητοῖς²¹ οὖσιν. Ὅτι οὖς προέγνω,²² καὶ ²⁹
 προώρισεν²³ συμμόρφους²⁴ τῆς εἰκόνης²⁵ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ
 εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον²⁶ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς: οὖς δὲ προώρισεν, ³⁰
 τούτους καὶ ἐκάλεσεν: καὶ οὖς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν:

¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ² συστενάζω, lament, groan together. ³ συνωδίνω, suffer agony together. ⁴ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ⁵ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ⁶ υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ⁷ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ⁸ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ⁹ ὡσαύτως, likewise. ¹⁰ συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ¹¹ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹² καθό, in so far as, as. ¹³ ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ¹⁴ στεναγμός, οὖ, ὁ, groan, groaning. ¹⁵ ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ¹⁶ ἐρευνῶ, search diligently. ¹⁷ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹⁸ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹⁹ συνεργέω, work together. ²⁰ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ²¹ κλητός, called, summoned. ²² προγινώσκω, know beforehand. ²³ προορίζω, predetermine, foreordain. ²⁴ σύμμορφος, similar in form, similar. ²⁵ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ²⁶ πρωτότοκος, first-born.

οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; 31

Ὅς γε¹ τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,² ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων

παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν

χαρίσεται;³ Τίς ἐγκαλέσει⁴ κατὰ ἐκλεκτῶν⁵ θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων: 33

τίς ὁ κατακρίνων;⁶ Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθείς, 34

ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει⁷ ὑπὲρ ἡμῶν. 35

Τίς ἡμᾶς χωρίσει⁸ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, ἢ

στενοχωρία,⁹ ἢ διωγμός,¹⁰ ἢ λιμός,¹¹ ἢ γυμνότης,¹² ἢ κίνδυνος,¹³ ἢ

μάχαιρα; Καθὼς γέγραπται ὅτι Ὑνεκέν σου θανατούμεθα¹⁴ ὅλην 36

τὴν ἡμέραν: ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.¹⁵ Ἀλλ' ἐν τούτοις 37

πᾶσιν ὑπερνικῶμεν¹⁶ διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέπεισμαι 38

γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε

δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα¹⁷ οὔτε μέλλοντα οὔτε ὑψώματα¹⁸ οὔτε 39

βάθος¹⁹ οὔτε τις κτίσις²⁰ ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι⁸ ἀπὸ τῆς

ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

¹ γέ, indeed, at least. ² φείδομαι, spare, abstain. ³ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁴ ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ⁵ ἐκλεκτός, chosen, elect. ⁶ κατακρίνω, condemn. ⁷ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ⁸ χωρίζω, separate, depart. ⁹ στενοχωρία, ας, ἢ, difficulty, distress. ¹⁰ διωγμός, οὐ, ὁ, persecution. ¹¹ λιμός, οὐ, ὁ, hunger, famine. ¹² γυμνότης, ητος, ἢ, nakedness, exposure. ¹³ κίνδυνος, ου, ὁ, danger, peril. ¹⁴ θανατόω, put to death, subdue. ¹⁵ σφαγή, ἤς, ἢ, slaughter, sacrifice. ¹⁶ ὑπερνικάω, prevail completely. ¹⁷ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ¹⁸ ὑψώματα, τος, τό, height, lofty thing. ¹⁹ βάθος, ους, τό, depth, deep. ²⁰ κτίσις, εως, ἢ, creation, creature.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,¹ συμμαρτυρούσης² μοι τῆς **9**
 συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη³ μοι ἐστὶν μεγάλη, **2**
 καὶ ἀδιάλειπτος⁴ ὁδύνη⁵ τῇ καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν⁶ γὰρ αὐτὸς ἐγὼ **3**
 ἀνάθεμα⁷ εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν
 συγγενῶν⁸ μου κατὰ σάρκα: οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλίται,⁹ ὧν ἡ **4**
 υἰοθεσία¹⁰ καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία¹¹ καὶ ἡ
 λατρεία¹² καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ **5**
 κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς¹³ εἰς τοὺς αἰῶνας.
 Ἀμήν. Οὐχ οἷον¹⁴ δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν¹⁵ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ **6**
 πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ: οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα **7**
 Ἀβραάμ, πάντες τέκνα: ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.
 Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ: **8**
 ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. **9**
 Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον
 ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα¹⁶ υἱός. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ **10**
 Ῥεβέκκα¹⁷ ἐξ ἑνὸς κοίτην¹⁸ ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν – **11**
 μήπω¹⁹ γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν,
 ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν²⁰ πρόθεσις²¹ τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ'
 ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ **12**

¹ ψεύδομαι, lie. ² συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ³ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ⁴ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ⁵ ὁδύνη, ης, ἡ, pain, grief. ⁶ εὐχομαι, pray, wish. ⁷ ἀνάθεμα, τοσ, τό, accursed, curse. ⁸ συγγενής, kindred, relative. ⁹ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁰ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹¹ νομοθεσία, ας, ἡ, legislation, law. ¹² λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹³ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ¹⁴ οἷος, such as, of what kind. ¹⁵ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ¹⁶ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ¹⁷ Ῥεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ¹⁸ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ¹⁹ μήπω, not yet. ²⁰ ἐκλογή, ης, ἡ, (divine) selection, choice. ²¹ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose.

ἐλάσσονι.¹ Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ 13
Ἥσαυ ἐμίσησα.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ 14
Μωϋσῇ λέγει, Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω² ὃν ἂν
οἰκτείρω.² Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,³ ἀλλὰ 16
τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῷ⁴ ὅτι Εἰς αὐτὸ 17
τοῦτο ἐξήγειρά⁵ σε, ὅπως ἐνδείξωμαι⁶ ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ
ὅπως διαγγελῇ⁷ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα οὖν ὃν θέλει 18
ἐλεεῖ: ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.⁸

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;⁹ Τῷ γὰρ βουλήματι¹⁰ αὐτοῦ τίς 19
ἀνθέστηκεν;¹¹ Μενοῦνγε,¹² ὦ¹³ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ 20
ἀνταποκρινόμενος¹⁴ τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα¹⁵ τῷ πλάσαντι,¹⁶
Τί με ἐποίησας οὕτως;¹⁷ Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς¹⁸ τοῦ 21
πηλοῦ,¹⁹ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φεράματος²⁰ ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν
σκεῦος,²¹ ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;²² Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι⁶ τὴν 22
ὀργήν, καὶ γνωρίσαι²³ τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ
μακροθυμίᾳ²⁴ σκευὴ²¹ ὀργῆς κατηρτισμένα²⁵ εἰς ἀπώλειαν:²⁶ καὶ 23

¹ ἐλάσσων, lesser, less. ² οἰκτείρω, pity, have compassion on. ³ τρέχω, run, exercise myself. ⁴ Φαραῷ, ὁ, Pharaoh. ⁵ ἐξεγείρω, raise, raise up. ⁶ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ⁷ διαγγέλλω, publish abroad, proclaim. ⁸ σκληρύνω, harden. ⁹ μέμφομαι, find fault with, blame. ¹⁰ βούλημα, τος, τό, purpose, will. ¹¹ ἀντίστημι, resist, oppose. ¹² μενούγγε, on the contrary, indeed. ¹³ ὦ, Oh! omega. ¹⁴ ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ¹⁵ πλάσμα, τος, τό, image, figure. ¹⁶ πλάσσω, form, mold. ¹⁷ οὕτως, thus, so. ¹⁸ κεραμεὺς, ἑως, ὁ, potter. ¹⁹ πηλός, οὐ, ὁ, clay, mud. ²⁰ φέραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ²¹ σκεῦος, οὐς, τό, vessel, goods (plural). ²² ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ²³ γνωρίζω, make known, declare. ²⁴ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²⁵ καταρτίζω, mend, fit. ²⁶ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin.

ἵνα γνωρίσῃ¹ τὸν πλοῦτον² τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη³ ἐλέους, ἃ
 προητοίμασεν⁴ εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ 24
 Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὠσηῇ λέγει, Καλέσω 25
 τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου: καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην
 ἡγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ⁵ ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός 26
 μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζώντος. Ἡσαΐας⁶ δὲ κρᾶζει 27
 ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς⁷ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ
 ἄμμος⁸ τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα⁹ σωθήσεται: λόγον γὰρ 28
 συντελῶν¹⁰ καὶ συντέμνων¹¹ ἐν δικαιοσύνῃ: ὅτι λόγον
 συντετμημένον¹¹ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς 29
 προείρηκεν¹² Ἡσαΐας, ⁶ Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ¹³ ἐγκατέλιπεν¹⁴
 ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα¹⁵ ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα¹⁶ ἂν
 ὁμοιωθήμεν.¹⁷

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν 30
 δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως: Ἰσραὴλ δέ, 31
 διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν.¹⁹
 Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου: 32
 προσέκοψαν²⁰ γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος,²¹ καθὼς 33

¹γνωρίζω, make known, declare. ²πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ³σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ⁴προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine. ⁵οὔ, where, when. ⁶Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁷ἀριθμός, οὔ, ὁ, number, total. ⁸ἄμμος, ου, ἡ, sand. ⁹κατάλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ¹⁰συντέλειω, complete, accomplish. ¹¹συντέμνω, cut short, shorten. ¹²προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹³σαβαώθ, hosts, armies. ¹⁴ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ¹⁵Σόδομα, ων, τό, Sodom. ¹⁶Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ¹⁷ὁμοιόω, make like, liken. ¹⁸καταλαμβάνω, overtake, apprehend. ¹⁹φθάνω, come before another, anticipate. ²⁰προσκόπτω, strike against, stumble. ²¹πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling.

γέγραπται, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος¹ καὶ πέτραν² σκανδάλου·³ καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.⁴

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία⁵ τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις⁶ ἡ πρὸς τὸν **10**

θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς **2**

ὅτι ζήλον⁷ θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.⁸ Ἀγνοοῦντες⁹ **3**

γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην

ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. **4**

Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. **5**

Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ

ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως **6**

δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς

ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν καταγαγεῖν¹⁰

— ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;¹¹— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν ἐκ **7**

νεκρῶν ἀναγαγεῖν.¹² Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν **8**

τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου: τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς

πίστεως ὃ κηρύσσομεν: ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου **9**

κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν

¹ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ² πέτρα, ας, ἡ, rock. ³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁴ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁵ εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ⁶ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ⁷ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ⁸ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ⁹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁰ κατάγω, bring down, lead down. ¹¹ ἄβυσσος, ου, ἡ, bottomless, incomprehensible depth. ¹² ἀνάγω, lead up, restore.

ἡγείρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς 10
δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ 11
γραφὴ, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασχυνθήσεται.¹ Οὐ γάρ 12
ἐστὶν διαστολή² Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος
πάντων, πλουτῶν³ εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς 13
γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. Πῶς οὖν 14
ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὗ
οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς δὲ 15
κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι⁴
οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ
ἀγαθά.

Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν⁵ τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας⁶ γὰρ λέγει, 16
Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ⁷ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,⁷ ἡ 17
δὲ ἀκοή⁷ διὰ ῥήματος θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; 18
Μενοῦνγε·⁸ Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος⁹ αὐτῶν, καὶ
εἰς τὰ πέρατα¹⁰ τῆς οἰκουμένης¹¹ τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, 19
μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ; Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ
παραζηλώσω¹² ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ¹³ παροργιῶ¹⁴

¹ κατασχύνω, put to shame, shame. ² διαστολή, ἤς, ἡ, difference, distinction. ³ πλουτέω, be rich, become rich. ⁴ ὡραῖος, beautiful, fair. ⁵ ὑπακούω, obey, listen. ⁶ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁷ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ⁸ μενοῦνγε, on the contrary, indeed. ⁹ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice. ¹⁰ πέρας, ατος, τό, limit, end. ¹¹ οἰκουμένη, ἡς, ἡ, inhabited world. ¹² παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ¹³ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹⁴ παροργίζω, provoke to anger, exasperate.

ύμᾱς. Ἡσαΐας¹ δὲ ἀποτολμᾷ² καὶ λέγει, Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ 20
 ζητοῦσιν, ἐμφανὲς³ ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. Πρὸς δὲ 21
 τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα⁴ τὰς χεῖράς μου
 πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα⁵ καὶ ἀντιλέγοντα.⁶

Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο⁷ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ 11
 γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλῆτης⁸ εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς
 Βενιαμίν.⁹ Οὐκ ἀπώσατο⁷ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.¹⁰ 2
 Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει¹¹ τῷ θεῷ
 κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων, Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, 3
 καὶ τὰ θυσιαστήριά¹² σου κατέσκαψαν.¹³ καὶ γὰρ ὑπελείφθην¹⁴
 μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ 4
 χρηματισμός;¹⁵ Κατέλιπον¹⁶ ἐμαντῷ ἐπτακισχιλίου¹⁷ ἄνδρας,
 οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν¹⁸ γόνυ¹⁹ τῇ Βάαλ.²⁰ Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν 5
 καιρῷ λείμμα²¹ κατ' ἐκλογὴν²² χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, 6
 οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων,
 οὐκέτι ἐστὶν χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; Ὁ 7
 ἐπιζητεῖ²³ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν,²⁴ ἡ δὲ ἐκλογὴ²² ἐπέτυχεν,²⁴
 οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν·²⁵ καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ 8

¹ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ² ἀποτολμᾶω, be bold, assume boldness. ³ ἐμφανὲς, visible, manifest. ⁴ ἐκπετάννυμι, spread out, stretch out. ⁵ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ⁶ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ⁷ ἀπωθέω, push or thrust away, reject. ⁸ Ἰσραηλῆτης, ου, ὁ, Israelite. ⁹ Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ¹⁰ προγινώσκω, know beforehand. ¹¹ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹² θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹³ κατασκάπτω, tear down, demolish. ¹⁴ ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ¹⁵ χρηματισμός, οὔ, ὁ, divine response, oracle. ¹⁶ καταλείπω, leave, leave behind. ¹⁷ ἐπτακισχίλιοι, seven thousand, 7000. ¹⁸ κάμπτω, bend, bow. ¹⁹ γόνυ, ατος, τό, knee. ²⁰ Βάαλ, ὁ, Baal. ²¹ λείμμα, τος, τό, remnant, remainder. ²² ἐκλογή, ἧς, ἡ, (divine) selection, choice. ²³ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ²⁴ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ²⁵ πωρόω, harden, render callous.

θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,¹ ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὧτα
 τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. Καὶ Δαυὶδ λέγει, 9
 Γενηθήτω ἡ τράπεζα² αὐτῶν εἰς παγίδα³ καὶ εἰς θήραν,⁴ καὶ εἰς
 σκάνδαλον,⁵ καὶ εἰς ἀνταπόδομα⁶ αὐτοῖς: σκοτισθήτωσαν⁷ οἱ 10
 ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον⁸ αὐτῶν διὰ
 παντὸς σύγκαμψον.⁹ Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν¹⁰ ἵνα πέσωσιν; Μὴ 11
 γένοιτο: ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι¹¹ ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν,
 εἰς τὸ παραζηλώσαι¹² αὐτούς. Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα¹¹ αὐτῶν 12
 πλοῦτος¹³ κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα¹⁴ αὐτῶν πλοῦτος¹³ ἐθνῶν, πόσω
 μᾶλλον τὸ πλήρωμα¹⁵ αὐτῶν;

Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν 13
 ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω: εἴ πως παραζηλώσω¹² 14
 μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή¹⁶ 15
 αὐτῶν καταλλαγή¹⁷ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις,¹⁸ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ
 νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχή¹⁹ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα:²⁰ καὶ εἰ ἡ ῥίζα²¹ 16
 ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.²² Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων²² ἐξεκλάσθησαν,²³ 17
 σὺ δὲ ἀγριέλαιος²⁴ ὢν ἐνεκεντρίσθης²⁵ ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς

¹ κατανύξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ² τράπεζα, ης, ἡ, table. ³ παγίς, ἴδος, ἡ, trap, snare. ⁴ θήρα, ας, ἡ, net, trap. ⁵ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁶ ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ⁷ σκοτίζω, darken. ⁸ νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ⁹ συγκάμπτω, (cause to) bend, bend together. ¹⁰ πταίω, cause to stumble, stumble. ¹¹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹² παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ¹³ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ¹⁴ ἥττημα, τος, τό, loss, failure. ¹⁵ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁶ ἀποβολή, ἧς, ἡ, rejection, loss. ¹⁷ καταλλαγή, ἧς, ἡ, reconciliation. ¹⁸ πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ¹⁹ ἀπαρχή, ἧς, ἡ, first fruit. ²⁰ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ²¹ ῥίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ²² κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ²³ ἐκκλάω, break off. ²⁴ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ²⁵ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ²⁶ συγκοινωνός, οὔ, ὁ, partaker, participant.

τῆς ρίζης¹ καὶ τῆς πιότητος² τῆς ἐλαίας³ ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ⁴ 18

τῶν κλάδων·⁵ εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,⁴ οὐ σὺ τὴν ρίζαν¹ βαστάζεις,

ἀλλ' ἡ ρίζα¹ σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν⁶ κλάδοι,⁵ ἵνα ἐγὼ 19

ἐγκεντρισθῶ.⁷ Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ⁸ ἐξεκλάσθησαν,⁶ σὺ δὲ τῇ 20

πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει,⁹ ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ θεὸς 21

τῶν κατὰ φύσιν¹⁰ κλάδων⁵ οὐκ ἐφείσατο,¹¹ μήπως¹² οὐδὲ σου

φείσεται.¹¹ Ἴδε οὖν χρηστότητα¹³ καὶ ἀποτομίαν¹⁴ θεοῦ· ἐπὶ μὲν 22

τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν·¹⁴ ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,¹³ ἐὰν

ἐπιμείνης¹⁵ τῇ χρηστότητι·¹³ ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.¹⁶ Καὶ ἐκεῖνοι 23

δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν¹⁵ τῇ ἀπιστίᾳ,⁸ ἐγκεντρίσθησονται·⁷

δυνατὸς γὰρ ὁ θεὸς ἐστὶν πάλιν ἐγκεντρίσαι⁷ αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ 24

ἐκ τῆς κατὰ φύσιν¹⁰ ἐξεκόπης¹⁶ ἀγριελαίου,¹⁷ καὶ παρὰ φύσιν¹⁰

ἐνεκεντρίσθης⁷ εἰς καλλιέλαιον,¹⁸ πόσω μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ

φύσιν,¹⁰ ἐγκεντρίσθησονται⁷ τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;³

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹⁹ ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ 25

ᾗτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι,²⁰ ὅτι πώρωςις²¹ ἀπὸ μέρους τῶ

Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα²² τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ· καὶ 26

οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται, Ἦξει ἐκ Σιών

¹ ρίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ² πιότης, ητος, ἡ, fatness. ³ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ⁴ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ⁵ κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ⁶ ἐκκλάω, break off. ⁷ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ⁸ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ⁹ ὑψηλοφρονέω, be proud, haughty. ¹⁰ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹¹ φείδομαι, spare, abstain. ¹² μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹³ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ¹⁴ ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ¹⁵ ἐπιμένω, continue, remain. ¹⁶ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ¹⁷ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹⁸ καλλιέλαιος, ου, ἡ, cultivated olive tree. ¹⁹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ²⁰ φρόνιμος, prudent, wise. ²¹ πώρωςις, εως, ἡ, hardness, obstinacy. ²² πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment.

ὁ ρυόμενος,¹ καὶ ἀποστρέψει² ἀσεβείας³ ἀπὸ Ἰακώβ: καὶ αὕτη 27
αὐτοῖς ἢ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι⁴ τὰς ἀμαρτίας
αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν 28
ἐκλογήν,⁵ ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα⁶ γὰρ τὰ 29
χαρίσματα⁷ καὶ ἡ κλήσις⁸ τοῦ θεοῦ. Ὡσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ 30
ἠπειθήσατε⁹ τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ:¹⁰ 31
οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν,⁹ τῷ ὑμετέρῳ¹¹ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ
ἐλεηθῶσιν: συνέκλεισεν¹² γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν,¹⁰ 32
ἵνα τοὺς πάντας ἐλέησῃ.

Ὡ¹³ βάθος¹⁴ πλούτου¹⁵ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ. Ὡς 33
ἀνεξερεύνητα¹⁶ τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι¹⁷ αἱ ὁδοὶ
αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν¹⁸ κυρίου; Ἡ τίς σύμβουλος¹⁹ αὐτοῦ 34
ἐγένετο; Ἡ τίς προέδωκεν²⁰ αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται²¹ αὐτῷ; 35
Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα: αὐτῷ ἡ δόξα
εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

¹ ρύομαι, rescue, save. ² ἀποστρέφω, turn away, turn back. ³ ἀσεβεία, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ⁴ ἀφαιρέω, take away, smite off. ⁵ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁶ ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ⁷ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁸ κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ⁹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁰ ἀπείθεια, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ¹¹ ὑμέτερος, your. ¹² συγκλείω, shut, enclose. ¹³ ὦ, Oh! omega. ¹⁴ βάθος, ους, τό, depth, deep. ¹⁵ πλούτος, ου, ὁ, wealth, riches. ¹⁶ ἀνεξερεύνητος, that cannot be searched into. ¹⁷ ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible. ¹⁸ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁹ σύμβουλος, ου, ὁ, adviser, counsellor. ²⁰ προδίδωμι, give in advance, give first. ²¹ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν¹ τοῦ θεοῦ, **12**

παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζώσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον²

τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν³ λατρείαν⁴ ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι⁵ **2**

τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι⁶ τῇ ἀνακαινώσει⁷ τοῦ

νοῦς⁸ ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν⁹ ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ

ἄγαθὸν καὶ εὐάρεστον² καὶ τέλειον.¹⁰

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, **3**

μὴ ὑπερφρονεῖν¹¹ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ

σωφρονεῖν,¹² ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν¹³ μέτρον¹⁴ πίστεως. **4**

Καθάπερ¹⁵ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη

πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πράξιν:¹⁶ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα **5**

ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη. Ἔχοντες δὲ **6**

χαρίσματα¹⁷ κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν διάφορα,¹⁸ εἴτε

προφητεῖαν,¹⁹ κατὰ τὴν ἀναλογίαν²⁰ τῆς πίστεως: εἴτε διακονίαν, **7**

ἐν τῇ διακονίᾳ: εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ:²¹ εἴτε ὁ **8**

παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει: ὁ μεταδιδούς,²² ἐν ἀπλότητι:²³ ὁ

προϊστάμενος,²⁴ ἐν σπουδῇ:²⁵ ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.²⁶ Ἡ ἀγάπη **9**

¹ οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ² εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ³ λογικός, thoughtful, reasonable. ⁴ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ⁵ συσχηματίζω, conform to. ⁶ μεταμορφόω, change the form, transform. ⁷ ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ⁸ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁰ τέλειος, complete, perfect. ¹¹ ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ¹² σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ¹³ μερίζω, divide, part. ¹⁴ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod. ¹⁵ καθάπερ, even as, just as. ¹⁶ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ¹⁷ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁸ διάφορος, various, different. ¹⁹ προφητεία, ας, ἡ, prophecy. ²⁰ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ²¹ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ²² μεταδίδωμι, give a share of, share. ²³ ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity. ²⁴ προϊστημι, rule. ²⁵ σπουδή, ης, ἡ, haste, diligence. ²⁶ ἰλαρότης, ητος, ἡ, cheerfulness, gladness.

ἀνυπόκριτος.¹ Ἀποστρυγόντες² τὸ πονηρόν, κολλώμενοι³ τῷ
 ἀγαθῷ. Τῇ φιλαδελφίᾳ⁴ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι·⁵ τῇ τιμῇ 10
 ἀλλήλους προηγούμενοι·⁶ τῇ σπουδῇ⁷ μὴ ὀκνηροί·⁸ τῷ πνεύματι 11
 ζέοντες·⁹ τῷ κυρίῳ δουλεύοντες· τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει 12
 ὑπομένοντες·¹⁰ τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες·¹¹ ταῖς χρείαις 13
 τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες·¹² τὴν φιλοξενίαν¹³ διώκοντες. 14
 Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.¹⁴ 15
 Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. Τὸ αὐτὸ 16
 εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ¹⁵ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς
 ταπεινοῖς¹⁶ συναπαγόμενοι.¹⁷ Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι¹⁸ παρ’
 ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ¹⁹ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοοούμενοι 17
 καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ 18
 πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες.²¹ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,²² 19
 ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ
 ἐκδίκησις,²³ ἐγὼ ἀνταποδώσω,²⁴ λέγει κύριος. Ἐὰν οὖν πεινᾷ²⁵ ὁ 20
 ἐχθρὸς σου, ψώμιζε²⁶ αὐτόν· ἐὰν διψᾷ,²⁷ πότιζε²⁸ αὐτόν· τοῦτο γὰρ
 ποιῶν, ἄνθρακας²⁹ πυρὸς σωρεύσεις³⁰ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 21
 Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

¹ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ² ἀποστργέω, hate strongly, abhor. ³ κολλάω, glue, cleave. ⁴ φιλαδελφία, ἀς, ἡ, love of brothers, brotherly love. ⁵ φιλόστοργος, loving dearly, devoted. ⁶ προηγέομαι, go before, consider better. ⁷ σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ⁸ ὀκνηρός, lazy, idle. ⁹ ζέω, be fervent, be hot. ¹⁰ ὑπομένω, tarry, endure. ¹¹ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ¹² κοινωνέω, have a share of, share. ¹³ φιλοξενία, ἀς, ἡ, hospitality. ¹⁴ καταράομαι, curse. ¹⁵ ὑψηλός, high, lofty. ¹⁶ ταπεινός, humble, downcast. ¹⁷ συναπάγω, lead away with, condescend to. ¹⁸ φρόνιμος, prudent, wise. ¹⁹ ἀντί, instead of, in place of. ²⁰ προνοέω, provide for, have regard for. ²¹ εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace. ²² ἐκδικέω, vindicate, avenge. ²³ ἐκδίκησις, ἑως, ἡ, vengeance, vindication. ²⁴ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ²⁵ πεινάω, hunger, am hungry. ²⁶ ψωμίζω, feed with morsels, feed. ²⁷ διψάω, thirst, thirst for. ²⁸ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ²⁹ ἄνθραξ, ἀκος, ὁ, charcoal, coals. ³⁰ σωρεύω, heap up, weigh down with.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις¹ ὑποτασσέσθω: οὐ γάρ ἐστιν **13**

ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 τεταγμέναι² εἰσίν. Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος³ τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ **2**
 θεοῦ διαταγῇ⁴ ἀνθέστηκεν: οἱ δὲ ἀνθεστηκότες⁵ ἑαυτοῖς κρίμα
 λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, **3**
 ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ
 ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον⁶ ἐξ αὐτῆς: θεοῦ γὰρ διάκονός **4**
 ἐστὶν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ: οὐ γὰρ
 εἰκῇ⁷ τὴν μάχαιραν φορεῖ: θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος⁸ εἰς
 ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη¹⁰ ὑποτάσσεσθαι, οὐ **5**
 μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ τοῦτο **6**
 γὰρ καὶ φόρους¹¹ τελεῖτε: λειτουργοὶ¹² γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ
 τοῦτο προσκαρτεροῦντες.¹³ Ἀπόδοτε οὖν πᾶσιν τὰς ὀφειλάς:¹⁴ τῷ **7**
 τὸν φόρον¹¹ τὸν φόρον: τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος: τῷ τὸν φόβον τὸν
 φόβον: τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους: ὁ γὰρ ἀγαπῶν **8**

τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις,¹⁵ οὐ **9**
 φονεύσεις,¹⁶ οὐ κλέψεις,¹⁷ οὐκ ἐπιθυμήσεις,¹⁸ καὶ εἴ τις ἑτέρα

¹ ὑπερέχω, rise above, surpass. ² τάσσω, arrange, appoint. ³ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ⁴ διαταγή, ἡς, ἡ, ordinance, direction. ⁵ ἀντίστημι, resist, oppose. ⁶ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ⁷ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ⁸ φορέω, wear, bear. ⁹ ἐκδικος, ου, ὁ, avenging, punishing. ¹⁰ ἀνάγκη, ἡς, ἡ, necessity, distress. ¹¹ φόρος, ου, ὁ, tribute, tax. ¹² λειτουργός, ου, ὁ, minister, servant. ¹³ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ¹⁴ ὀφειλή, ἡς, ἡ, debt, duty. ¹⁵ μοιχεύω, commit adultery. ¹⁶ φονεύω, kill, murder. ¹⁷ κλέπτω, steal. ¹⁸ ἐπιθυμέω, desire, long for.

ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται,¹ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις
τὸν πλησίον² σου ὡς σεαυτόν. Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον² κακὸν οὐκ 10
ἐργάζεται: πλήρωμα³ οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου⁴ 11
ἐγερθῆναι: νῦν γὰρ ἐγγύτερον⁵ ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε
ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νύξ προέκοψεν,⁶ ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν: 12
ἀποθώμεθα⁷ οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα⁸
τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως⁹ περιπατήσωμεν, μὴ 13
κώμοις¹⁰ καὶ μέθαις,¹¹ μὴ κοίταις¹² καὶ ἀσελγείαις,¹³ μὴ ἔριδι¹⁴ καὶ
ζήλῳ.¹⁵ Ἄλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς 14
σαρκὸς πρόνοιαν¹⁶ μὴ ποιήσθε, εἰς ἐπιθυμίαις.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,¹⁷ μὴ εἰς διακρίσεις 14
διαλογισμῶν.¹⁹ Ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν 2
λάχανα²⁰ ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω,²¹ καὶ 3
ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω: ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν
προσελάβετο.¹⁷ Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον²² οἰκέτην;²³ Τῷ ἰδίῳ 4
κυρίῳ στήκει²⁴ ἢ πίπτει. Σταθήσεται δέ: δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ

¹ ἀνακεφαλαιῶ, sum up, recapitulate. ² πλησίον, near, neighbor (as a noun). ³ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁴ ὕπνος, ου, ὁ, sleep. ⁵ ἐγγύτερον, nearer. ⁶ προέκοπτω, proceed, advance. ⁷ ἀποτίθηναι, put off, lay aside. ⁸ ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ⁹ εὐσχημόνως, becomingly, properly. ¹⁰ κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ¹¹ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ¹² κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ¹³ ἀσελγεία, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ¹⁴ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹⁵ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁶ πρόνοια, ας, ἡ, forethought, foresight. ¹⁷ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ¹⁸ διάκρισις, εως, ἡ, act of passing judgment. ¹⁹ διαλογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, questioning. ²⁰ λάχανον, ου, τό, garden herb, vegetable. ²¹ ἐξουθενέω, despise, ignore. ²² ἀλλότριος, strange, foreign. ²³ οἰκέτης, ου, ὁ, house servant, household servant. ²⁴ στήκω, stand, stand fast.

θεὸς στήσαι αὐτόν. Ὅς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ 5
 κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νο¹ πληροφορεῖσθω.² 6
 Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν
 ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ. Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ
 γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ
 θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. 7
 Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ
 κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν,
 τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ ἀπέθανεν καὶ 9
 ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.³ Σὺ δὲ 10
 τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς⁴ τὸν ἀδελφόν
 σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι⁵ τοῦ χριστοῦ. 11
 Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει⁶ πᾶν γόνυ,⁷
 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται⁸ τῷ θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος 12
 ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.

Μηκέτι⁹ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ 13
 μὴ τιθέναι πρόσκομμα¹⁰ τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.¹¹ Οἶδα καὶ 14
 πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν¹² δι' αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ
 λογιζομένῳ τι κοινὸν¹² εἶναι, ἐκεῖνῳ κοινόν.¹² Εἰ δὲ διὰ βρώμα¹³ ὁ 15

¹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ² πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ³ κυριεύω, be lord over, rule. ⁴ ἐξουθενέω, despise, ignore. ⁵ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ⁶ κάμπτω, bend, bow. ⁷ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁸ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁹ μηκέτι, no longer. ¹⁰ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ¹¹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹² κοινός, common, unclean. ¹³ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind.

ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ
 βρώματί¹ σου ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. Μὴ 16
 βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία 17
 τοῦ θεοῦ βρώσις² καὶ πόσις,³ ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ
 χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ χριστῷ 18
 εὐάρεστος⁴ τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος⁵ τοῖς ἀνθρώποις. Ἄρα οὖν τὰ τῆς 19
 εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς⁶ τῆς εἰς ἀλλήλους. Μὴ 20
 ἕνεκεν βρώματος¹ κατάλυε⁷ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν
 καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος⁸
 ἐσθίουσι. Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα,⁹ μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ 21
 ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει¹⁰ ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ 22
 πίστιν ἔχεις· Κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Μακάριος ὁ
 μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.¹¹ Ὁ δὲ διακρινόμενος,¹² ἐὰν 23
 φάγη, κατακρίνεται,¹³ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ
 πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι¹⁴ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ 24
 κήρυγμα¹⁵ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν¹⁶ μυστηρίου
 χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου,¹⁷ φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε 25

¹ βρῶμα, τος, τό, food, food of any kind. ² βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ³ πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ⁴ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ⁵ δόκιμος, tested, approved. ⁶ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ⁷ καταλύω, destroy, lodge. ⁸ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ⁹ κρέας, τό, meat, flesh. ¹⁰ προσκόπτω, strike against, stumble. ¹¹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹² διακρίνω, discriminate, judge. ¹³ κατακρίνω, condemn. ¹⁴ στηρίζω, establish, fix firmly. ¹⁵ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ¹⁶ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹⁷ σιγῶ, be silent, become silent.

γραφῶν προφητικῶν,¹ κατ' ἐπιταγὴν² τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς
 ὑπακοὴν³ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, μόνῳ σοφῷ⁴ 26
 θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὅφειλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα⁵ τῶν ἀδυνάτων⁶ 15
 βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.⁷ Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον 2
 ἀρεσκέτω⁷ εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.⁹ Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς 3
 οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν,⁷ ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ¹⁰ τῶν
 ὀνειδιζόντων¹¹ σε ἐπέπεσον¹² ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ προεγράφη,¹³ εἰς 4
 τὴν ἡμετέραν¹⁴ διδασκαλίαν¹⁵ προεγράφη,¹³ ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς
 καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ 5
 θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ
 φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν: ἵνα ὁμοθυμαδὸν¹⁶ ἐν 6
 ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε¹⁷ ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ 7
 χριστὸς προσελάβετο¹⁷ ὑμᾶς, εἰς δόξαν θεοῦ. Λέγω δέ, χριστὸν 8
 Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς
 τὸ βεβαιῶσαι¹⁸ τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων: τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ 9
 ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο

¹ προφητικός, prophetic. ² ἐπιταγή, ἥς, ἡ, command, commandment. ³ ὑπακοή, ἥς, ἡ, obedience. ⁴ σοφός, wise. ⁵ ἀσθένημα, τος, τό, weakness, infirmity. ⁶ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁷ ἀρέσκω, please, serve. ⁸ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁹ οἰκοδομή, ἥς, ἡ, building, edification. ¹⁰ ὀνειδισμός, οὗ, ὁ, reproach, reviling. ¹¹ ὀνειδίζω, reproach, revile. ¹² ἐπιπίπτω, fall upon, press upon. ¹³ προγράφω, write before, write previously. ¹⁴ ἡμέτερος, our, our own. ¹⁵ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹⁶ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind. ¹⁷ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ¹⁸ βεβαιῶω, confirm, secure.

ἐξομολογήσομαί¹ σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.² Καὶ 10
 πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε,³ ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ 11
 πάλιν, Αἰνεῖτε⁴ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε⁵ αὐτὸν
 πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας⁶ λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα⁷ τοῦ 12
 Ἰησοῦ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν⁸ ἐθνῶν: ἐπ' αὐτῷ ἔθνη
 ἐλπιούσιν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς 13
 καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι,
 ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ 14
 μεστοί⁹ ἐστε ἀγαθωσύνης,¹⁰ πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,
 δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν.¹¹ Τολμηρότερον¹² δὲ ἔγραψα 15
 ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὥς ἐπαναμιμνήσκων¹³ ὑμᾶς, διὰ τὴν
 χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί με λειτουργόν¹⁴ 16
 Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα¹⁵ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
 θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορά¹⁶ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,¹⁷
 ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ἐχω οὖν καύχησιν¹⁸ ἐν χριστῷ 17
 Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω¹⁹ λαλεῖν τι ὧν οὐ 18
 κατειργάσατο²⁰ χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν²¹ ἐθνῶν, λόγῳ καὶ

¹ ἐξομολογέω, confess, profess. ² ψάλλω, sing, sing praise. ³ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁴ αἰνέω, praise. ⁵ ἐπαινέω, praise, commend. ⁶ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁷ ῥίζα, ἡς, ἡ, root, that which grows from the root. ⁸ ἄρχω, rule, reign. ⁹ μεστός, full. ¹⁰ ἀγαθωσύνη, ἡς, ἡ, goodness. ¹¹ νουθετέω, admonish, exhort. ¹² τολμηρότερον, more boldly. ¹³ ἐπαναμιμνήσκω, remind. ¹⁴ λειτουργός, οὗ, ὁ, minister, servant. ¹⁵ ἱεουργέω, perform holy service, act as a priest. ¹⁶ προσφορά, ἅς, ἡ, offering, sacrifice. ¹⁷ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹⁸ καύχισις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ¹⁹ τολμάω, dare, endure. ²⁰ κατεργάζομαι, work out, produce. ²¹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience.

ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,¹ ἐν δυνάμει πνεύματος 19
 θεοῦ: ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ² μέχρι³ τοῦ Ἰλλυρικοῦ
 πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: οὕτως⁵ δὲ 20
 φιλοτιμούμενον⁶ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη⁷ χριστός,
 ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον⁸ θεμέλιον⁹ οἰκοδομῶ: ἀλλὰ, καθὼς 21
 γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη¹⁰ περὶ αὐτοῦ, ὄψονται: καὶ οἱ οὐκ
 ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην¹¹ τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς: νυνὶ¹² δὲ 22
 μηκέτι¹³ τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν¹⁴ τούτοις, ἐπιποθίαν¹⁵ δὲ
 ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτών, ὥς ἂν πορεύωμαι 24
 εἰς τὴν Σπανίαν,¹⁶ ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς: ἐλπίζω γὰρ
 διαπορευόμενος¹⁷ θεάσασθαι¹⁸ ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι
 ἐκεῖ, ἂν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.²⁰ Νυνὶ¹² δὲ 25
 πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἀγίοις. Εὐδόκησαν²¹ 26
 γὰρ Μακεδονία²² καὶ Ἀχαΐα²³ κοινωνίαν²⁴ τινὰ ποιήσασθαι εἰς
 τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. Εὐδόκησαν²¹ γάρ, 27
 καὶ ὀφειλέται²⁵ αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν
 ἐκοινωνήσαν²⁶ τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς²⁷

¹ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ² κύκλος, ου, ό, circle. ³ μέχρι, until, as far as (gen). ⁴ Ἰλλυρικόν, οὔ, τό, Illyricum. ⁵ οὕτως, thus, so. ⁶ φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ⁷ ὀνομάζω, name, give a name to. ⁸ ἀλλότριος, strange, foreign. ⁹ θεμέλιος, ου, ό, foundation. ¹⁰ ἀναγγέλλω, announce, report. ¹¹ ἐγκόπτω, impede, detain. ¹² νυνί, now, already. ¹³ μηκέτι, no longer. ¹⁴ κλίμα, τος, τό, region, territory. ¹⁵ ἐπιποθία, ας, ή, longing, desire. ¹⁶ Σπανία, ας, ή, Spain. ¹⁷ διαπορεύομαι, pass across, journey through. ¹⁸ θεάομαι, look at, behold. ¹⁹ προπέμπω, send before, send forth. ²⁰ ἐμπίπλημι, fill up, satisfy. ²¹ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ²² Μακεδονία, ας, ή, Macedonia. ²³ Ἀχαΐα, ας, ή, Achaia. ²⁴ κοινωνία, ας, ή, fellowship, contribution. ²⁵ ὀφειλέτης, ου, ό, debtor, sinner. ²⁶ κοινωνέω, have a share of, share. ²⁷ σαρκικός, fleshly, carnal.

λειτουργῆσαι¹ αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,² καὶ 28
 σφραγισάμενος³ αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι'
 ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.⁴ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν 29
 πληρώματι⁵ εὐλογίας⁶ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 30
 καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί⁷ μοι ἐν ταῖς
 προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν: ἵνα ῥυσθῶ⁸ ἀπὸ τῶν 31
 ἀπειθούντων⁹ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς
 Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος¹⁰ γένηται τοῖς ἀγίοις: ἵνα ἐν χαρᾷ 32
 ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι¹¹
 ὑμῖν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 33

Συνίστημι¹² δὲ ὑμῖν Φοίβην¹³ τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὓσαν διάκονον 16
 τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς:¹⁴ ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε¹⁵ ἐν 2
 κυρίῳ ἀξίως¹⁶ τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν
 χρήζῃ¹⁷ πράγματι:¹⁸ καὶ γὰρ αὕτη προστάτις¹⁹ πολλῶν ἐγενήθη,
 καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

¹ λειτουργέω, minister, serve. ² ἐπιτελέω, complete, perform. ³ σφραγίζω, seal, set a seal upon. ⁴ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ⁵ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁶ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁷ συναγωνίζομαι, strive together. ⁸ ῥύομαι, rescue, save. ⁹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁰ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹¹ συναναπαύομαι, rest with, rest along with. ¹² συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹³ Φοίβη, ης, ἡ, Phoebe. ¹⁴ Κεγχρεαί, ὦν, ἡ, Cenchreae. ¹⁵ προσδέχομαι, receive, wait for. ¹⁶ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ¹⁷ χρήζω, need, have need of. ¹⁸ πράγμα, τος, τό, deed, matter. ¹⁹ προστάτις, ιδος, ἡ, patron, benefactor.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν¹ καὶ Ἀκύλαν² τοὺς συνεργούς³ μου ἐν χριστῷ 3

Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον⁴ 4

ὑπέθηκαν,⁵ οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ

ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν: καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. 5

Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον⁶ τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχή⁷

τῆς Ἀχαΐας⁸ εἰς χριστόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ 6

ἐκοπίασεν⁹ εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον¹⁰ καὶ Ἰουνίαν¹¹ 7

τοὺς συγγενεῖς¹² μου καὶ συναιχμαλώτους¹³ μου, οἵτινές εἰσιν

ἐπίσημοι¹⁴ ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν

χριστῷ. Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν¹⁵ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. 8

Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν¹⁶ τὸν συνεργὸν³ ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ

Στάχυν¹⁷ τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν¹⁸ τὸν 10

δόκιμον¹⁹ ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.²⁰ 11

Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα²¹ τὸν συγγενῆ¹² μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ

τῶν Ναρκίσσου,²² τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν 12

καὶ Τρυφῶσαν²⁴ τὰς κοπιώσας⁹ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα²⁵

τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν⁹ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε 13

Ροῦφον²⁶ τὸν ἐκλεκτὸν²⁷ ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ

¹ Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ² Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ³ συνεργός, οὐ, ὁ, fellow worker. ⁴ τράχηλος, οὐ, ὁ, neck. ⁵ ὑποτίθημι, lay down, make known. ⁶ Ἐπαίνετος, οὐ, ὁ, Epānetus. ⁷ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ⁸ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ⁹ κοπιᾶω, toil, labor. ¹⁰ Ἀνδρόνικος, οὐ, ὁ, Andronicus. ¹¹ Ἰουνίᾱς, ᾱ, ὁ, Junias, Junia. ¹² συγγενής, kindred, relative. ¹³ συναιχμαλώτος, οὐ, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ¹⁴ ἐπίσημος, splendid, outstanding. ¹⁵ Ἀμπλίᾱς, οὐ, ὁ, Ampliatius. ¹⁶ Οὐρβανός, οὐ, ὁ, Urbanus. ¹⁷ στάχυς, υος, ὁ, Stachys, head of grain. ¹⁸ Ἀπελλῆς, οὔ, ὁ, Apelles. ¹⁹ δόκιμος, tested, approved. ²⁰ Ἀριστόβουλος, οὐ, ὁ, Aristobulus. ²¹ Ἡρωδίων, υνος, ὁ, Herodion. ²² Νάρκισσος, οὐ, ὁ, Narcissus. ²³ Τρύφαινα, ης, ἡ, Tryphena, Tryphaena. ²⁴ Τρυφῶσα, ης, ἡ, Tryphosa. ²⁵ Περσίς, ἰδος, ἡ, Persis. ²⁶ Ροῦφος, οὐ, ὁ, Rufus. ²⁷ ἐκλεκτός, chosen, elect.

ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον,¹ Φλέγοντα,² Ἑρμᾶν,³ Πατρόβαν,⁴ 14
 Ἑρμῆν,⁵ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον⁶ 15
 καὶ Ἰουλίαν,⁷ Νηρέα⁸ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,⁹
 καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν 16
 φιλήματι¹⁰ ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν¹¹ τοὺς τὰς διχοστασίας¹² καὶ 17
 τὰ σκάνδαλα,¹³ παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιούντας:
 καὶ ἐκκλίνετε¹⁴ ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν 18
 Ἰησοῦ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἐαυτῶν κοιλίᾳ:¹⁵ καὶ διὰ
 τῆς χρηστολογίας¹⁶ καὶ εὐλογίας¹⁷ ἐξαπατῶσιν¹⁸ τὰς καρδίας τῶν
 ἀκάκων.¹⁹ Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοή²⁰ εἰς πάντας ἀφίκετο.²¹ Χαίρω 19
 οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν: θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς²² μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν,
 ἀκεραίους²³ δὲ εἰς τὸ κακόν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει²⁴ 20
 τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.²⁵

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

¹ Ἀσύγκριτος, ου, ὁ, Asyncritus. ² Φλέγων, οντος, ὁ, Phlegon. ³ Ἑρμᾶς, ᾱ, ὁ, Hermas. ⁴ Πατρόβας, ᾱ, ὁ, Patrobas. ⁵ Ἑρμῆς, οῦ, ὁ, Hermes. ⁶ Φιλόλογος, ου, ὁ, Philologus. ⁷ Ἰουλία, ας, ἡ, Julia. ⁸ Νηρεὺς, έως, ὁ, Nereus. ⁹ Ὀλυμπᾶς, ᾱ, ὁ, Olympas. ¹⁰ φίλημα, τος, τό, kiss. ¹¹ σκοπέω, look at, contemplate. ¹² διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁴ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹⁵ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ¹⁶ χρηστολογία, ας, ἡ, smooth, plausible speech. ¹⁷ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹⁸ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹⁹ ἀκακος, guileless, innocent. ²⁰ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ²¹ ἀφικνέομαι, reach, arrive at. ²² σοφός, wise. ²³ ἀκέραιος, unmixed, pure. ²⁴ συντρίβω, break in pieces, crush. ²⁵ τάχος, ους, τό, speed, quickness.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος¹ ὁ συνεργός² μου, καὶ Λούκιος³ καὶ 21

Ἰάσων⁴ καὶ Σωσίπατρος⁵ οἱ συγγενεῖς⁶ μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ 22

Τέρτιος,⁷ ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν,⁸ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς 23

Γάϊος⁹ ὁ ξένος¹⁰ μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεται ὑμᾶς

Ἑραστός¹¹ ὁ οἰκονόμος¹² τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος¹³ ὁ ἀδελφός. 24

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἀμήν.

¹ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ² συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ³ Λούκιος, ου, ὁ, Lucius. ⁴ Ἰάσων, ονος, ὁ, Jason. ⁵ Σωσίπατρος, ου, ὁ, Sosipater. ⁶ συγγενής, kindred, relative. ⁷ Τέρτιος, ου, ὁ, Tertius. ⁸ ἐπιστολή, ῆς, ἡ, letter, dispatch. ⁹ Γάϊος, ου, ὁ, Gaius. ¹⁰ ξένος, stranger. ¹¹ Ἑραστός, ου, ὁ, Erastus. ¹² οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ¹³ Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.